

Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Datum
Alla verksamheter, externa utförare LOV hemtjänst	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	2024-02-16
Målgrupp	Beslutande	Version
Alla medarbetare	Verksamhetschef enligt HSL	2
Temaområde	Tidpunkt för uppföljning	Giltighet
Smitta/smittspridning	2024-06-01	Tills vidare

Dokumentansvarig	Datum
Medicinskt ansvarig sjuksköterska	2024-02-16
Beslutande	Version
Verksamhetschef enligt HSL	2
Tidpunkt för uppföljning	Giltighet
2024-06-01	Tills vidare

Rutin vid smitta av covid-19, influensa och vinterkräksjuka/calici inom vård- och omsorgsförvaltningen

Bakgrund	3
Covid-19	3
Influensa	3
Förebyggande åtgärder.....	3
Misstanke om sjukdom	3
Behandlande läkares ansvar	3
Vinterkräksjuka/calici	3
Smittsamhet:.....	3
Förebyggande åtgärder.....	4
Misstanke om sjukdom	4
Smittfri	4
Covid-19	4
Influensa.....	4
Vinterkräksjuka/calici.....	4
Omhändertagande	5
Personcentrerad vård	5
Kohortvård	6
Basala hygien- och klädregler gäller, precis som alltid inom vård och omsorg	6
Arbetskläder	6
Klädregler	6
Handhygien	7
Handdesinfektion.....	7
Skyddshandskar.....	7
Skyddskläder	8
Produkter som alltid ska finnas lättillgängligt hos brukare/patient	8
Bil i tjänsten.....	9
Brukare/patient med symtom på smitta	9
Personlig skyddsutrustning (vid undersökning, behandling, provtagning och transport)	
.....	9
Brukare/patient med symtom samt bekräftad smitta	10
Personlig skyddsutrustning (vid vårdnära kontakt)	10
Vid smitta på enhet.....	11
Rapportering	11
Instruktion montering av visir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd).....	13
På- och avklädning av personlig skyddsutrustning	14

Centralförråd för skyddsutrustning och åtkomst.....	15
Beställning och uttag/leverans av skyddsutrustning	15
Åtkomst och bemanning	15
Munskydd/Andningsskydd.....	16
Återlämning.....	16
Externa utförare av LOV hemtjänst	16
Samordning av centralförrådet.....	16
Lista över skyddsutrustning i centralförrådet	16
Städning, rengöring, desinfektion, tvätt, måltider och avfall	17
Städning/Rengöring/Desinfektion	17
Tvätt	18
Måltider.....	18
Avfall.....	18
Ansvar för smittförebyggande åtgärder och att de vidtas i verksamheten.....	19
Ledningssystem.....	19
Riskanalyser.....	19
Utbildning.....	19
Boende/patient och närstående information.....	19
Logg – sammanfattning av uppdatering per version	20
2023-03-21, version 1	20
Överordnade styrdokument	20
Bilaga 1 - Checklista för förebyggande åtgärder i syfte att förhindra smittspridning	21

Bakgrund

Covid-19

Covid-19 är en infektion orsakad av coronaviruset SARS-Cov2 och är enligt smittskyddslagen en anmälnings- och smittspårningspliktig sjukdom. **Smittvägar:** droppsmitta, indirekt och direkt kontaktsmitta. **Smittsamhet:** snuva, halsont, huvudvärk, värk i muskler och leder, feber, torrhosta och/eller andningsbesvär, förändrad lukt och smak. Även symtom från mag- och tarmkanalen kan förekomma. Mer information finns på [Covid-19 - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](https://regionsormland.se/Covid-19-Samverkanswebben)

Influensa

Influensa är en luftvägsinfektion som har en ökad risk för allvarligt sjukdomsförlopp för personer >65 år med nedsatt immunförsvar och vissa underliggande sjukdomar te x kronisk hjärt- eller lungsjukdom, dåligt reglerad diabetes. Influensa är framförallt en klinisk diagnos. **Smittvägar:** droppsmitta vid hosta/nysningar eller som aerosol smitta (småsmåpartiklar i luften, finfördelade i luften). **Smittsamhet:** smittan är störst de första två dyggen med symtom, men kan ske redan ett dygn innan symtom och vara smittsam cirka sju dagar framåt. Mer information finns på [Influensa - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](https://regionsormland.se/Influensa-Samverkanswebben)

Förebyggande åtgärder

- Covid- 19, influensa och lunginflammationsvaccin skyddar mot allvarlig sjukdom och död, erbjuds alla boende efter region Sörmlands rekommendationer. Mer information finns på [Vaccination - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](https://regionsormland.se/Vaccination-Samverkanswebben)
- Håll avstånd (mer än 2 meter)
- Noga handtvätt med tvål och vatten samt handdesinfektion
- Nys och hosta i armvecket eller i papper som därefter kastas
- Var hemma vid sjukdomskänsla/symtom och sjukdom.

Misstanke om sjukdom

Symtom är feber, frossa, sjukdomskänsla, värk i kroppen, hosta, halsont, snuva och/eller svårigheter att andas/dyspné. Även mag- och tarmproblematik kan förekomma.

Behandlande läkares ansvar

Läkare ansvarar för medicinskt omhändertagande inkluderat antiviral behandling, beskrivs på Covid-19 - Samverkanswebben (regionsormland.se).

Vinterkräksjuka/calici

Vinterkräksjuka/calici kan orsakas av flera olika virus vilka är motståndskraftiga mot flera desinfektionsmedel exempelvis alkohol.

Smittvägar: Droppsmitta och sannolikt även via aerosoler i samband med kräkning, inkubationstid är 12 - 48 timmar.

Smittsamhet: Smitta pågår under hela sjukdomsförloppet samt till och med 48 timmar efter sista symtomen som diarréer och kräkningar. Smittsamheten kan vara längre vid uttalat nedsatt allmäntillstånd. Det behövs mycket liten smittdos av virus och smittan sker via indirekt eller direktkontakt. Genomgången infektion ger bara en kortvarig immunitet. Mer information finns på [Smittskydd och vårdhygien - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](https://regionsormland.se/Smittskydd_och_vardhygien-Samverkanswebben)

Förebyggande åtgärder

- Noga handtvätt med tvål och vatten samt handdesinfektion.
- Noga mekanisk rengöring och desinfektion
- Rätt tillämpad livsmedelshantering är avgörande för att hindra smittspridning av virus.

Misstanke om sjukdom

Virusorsakad infektion med plötsliga kräkningar och diarréer samt snabb spridning bland boende och patienter orsakas ofta av virus. Tänk alltid på calici/vinterkräksjuka orsakad infektion i mag- och tarmkanalen om en patient kräks eller har diarré och agera snabbt för att förebygga spridning av smitta. Om hantering sker korrekt minskar risken för ett utbrott. Provtagning bör ske så tidigt som möjligt. För mer information hänvisas till Calicivirus – vårdhygieniska riktlinjer Region Sörmland [A-Ö om sjukdomar - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](#)

Smittfri**Covid-19**

Läkare bedömer om smittfrihet i samråd med sjuksköterska som meddelar berörd personal och enhetschef.

Brukare/patient bedöms smittfri för covid-19:

- 2 dagar efter symtomfrihet och att det gått minst 7 dagar efter symtomdebut, varit fri från feber och sjukdomskänsla i 48 timmar. Personen kan ha kvar lindriga luftvägssymtom (som till exempel rehosta). Minst 14 dagar från insjuknandedagen gäller om personen varit inlagd på slutenvård/intensivvårdsavdelning.
- Inom särskilda boenden för äldre samt korttidsvård gäller, med hänvisning till försiktighetsprincipen, tidsgränsen minst 2 dagars feberfrihet och stabil förbättring samt 14 dagar efter insjuknande.

När brukare/patient bedömts som symtomfri bör personen duscha samt sängen göras ren och förses med nya sängkläder. Genomför smittstäd enligt rutin, se nedan. Därefter avslutas användning av personlig skyddsutrustning och återgång sker till basala hygien- och klädregler.

Influensa

Praktisk räknas patient som smittfri fem dygn från insjuknande till efter ett dygns feberfrihet. Smittsamheten kan dock vara längre tid för enskild individ. Tiden från smitta till sjukdomsdebut är 1 - 3 dygn.

Vinterkräksjuka/calici

Praktiskt räknas patient som smittfri 48 timmer efter senaste symtom. Smittsamheten kan vara längre vid uttalat nedsatt allmäntillstånd.

Omhändertagande

- Vid förändrat hälsotillstånd hos boende/brukare kontaktas alltid sjuksköterska enligt SBAR. SBAR används även vid dokumentation i journal. NEWS2 poäng ska summeras, rapporteras och dokumenteras.
- Beslutsstöd SKILS används för bedömning och uppföljning enligt rutin. Vid åtgärdsskala enligt NEWS2 modifierad för primärvård och NEWS2 totalt 1 - 7 eller mer följs rekommenderade åtgärder. SBAR används vid information/kommunikation och dokumentation i journal
- Sjuksköterska kontaktar alltid läkare för information och kommunikation om vidare vård och behandling. Medicinsk bedömning och provtagning sker i samråd med läkare. Beslut om antivirala läkemedel inom 2 - 3 dygn bör övervägas
- **Provtagning sker alltid skyndsamt.** Om provtagning blir fördröjd eller inte kan ske – kontakta och återkoppla till ordinarie/läkaren. Mer information finns på provtagningsindikationer covid-19 fom 2023-02-15, [Covid-19 - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](https://www.regionsormland.se)
- Vila, rikligt med dryck och använd vätskemätning. Febernedsättande och hostdämpande läkemedel efter ordination. Dokumentera omvårdnadsåtgärder och skapa samt fördela vårdplan till egen profession samt omvårdnadspersonal 24 timmar/dygn.
- **Vid vinterkräksjuka/calici används klorbaserat rengöringsmedel**, vid enstaka fall man kan använda Virkon för desinfektion efter rengöring. Kontakta vårdhygien med fördel för råd och stöd.
- Patient ska informeras om en god handhygien och erhålla hjälp att sköta handhygien samt instrueras hur hantering av luftvägssekret/snuva och slem genom att använda pappersnäsdukar för engångsbruk som därefter kastas.
- Misstänkt eller smittad patient rekommenderas att vistas i sin lägenhet med stängd dörr så långt det går och bör inte vistas i allmänna lokaler (betänkt personcentrerad vård). Viktigt med information och ökad omvårdnad efter behov. Vädra frekvent i rum/lägenhet.
- Väl rengjort med ytdesinfektionsmedel med tensid.

Personcentrerad vård

Vård och omsorg utgår ifrån personcentrerad vård där en överenskommelse görs med patienten/brukaren (ofta i samarbete med närstående) som deltar i planering och genomförande av den egna vården. Vård innebär därför ett partnerskap mellan patienter/anhörigvårdare och personal och utgångspunkten är patientens/brukarens behov vilket beskrivs i en vårdplan där båda parter är delaktiga i processen med mål och strategier för genomförande och uppföljning på kort- och lång sikt. Delaktighet är en grundläggande aspekt i personcentrerad vård och att som människa med vård- och omsorgsbehov får vara i centrum och så långt det är möjligt inkluderas i alla vårdbeslut och processer är viktigt och har visats leda till bättre egenvårdsförmåga och bättre samarbete.

Kohortvård

Vård- och omsorgsförvaltningen ska i största möjligaste mån använda sig av kohortvård för boende/brukare/patienter med luftvägssymtom talande för eller bekräftad smitta efter provtagning. Med kohortvård menas att personal avdelas för att vårda enbart sjuka. Kohortpersonalen ska inte hantera livsmedel för brukare/patienter utanför kohorten eller för medarbetare. Brukare/patienten vistas på rummet/lägenheten. Håll dörren stängd! Flera brukare/patienter med verifierad smitta kan kohort vårdas på samma rum/avdelning etc. Kohortvård gäller alla tider på dygnet och kan avslutas oftast efter 48 timmars symtomfrihet.

När kohortvård avslutas eller bryts ska kohortpersonalen/personalen byta arbetskläder.

Basala hygien- och klädregler gäller, precis som alltid inom vård och omsorg

Personal inom vård och omsorg ska använda basala hygienrutiner i sitt arbete. Det är den mest grundläggande åtgärden för att förebygga vårdrelaterade infektioner. All personal ska arbeta för att bryta smittvägar och förhindra smittspridning. Det ska följas i alla vård- och omsorgssituationer oavsett om det finns känd smitta eller inte.

Syftet med basala hygienrutiner är att förhindra smitta:

- från brukare/patient till personal och från personal till brukare/patient (direkt kontaktsmitta)
- mellan brukare/patient via personalens händer och kläder (indirekt kontaktsmitta)

I basala hygienrutiner och klädregler ingår:

- Arbetskläder
- Handhygien
- Handdesinfektion
- Skyddshandskar (Nitrilhandskar) som enbart används vid vårdnära arbete där risk för kontakt med kroppsvätskor finns
- Skyddskläder.

Arbetskläder

Arbetskläder är kläder personal använder på arbetet. Arbetsgivaren har införskaffat arbetskläderna och de får enbart bäras i arbetet. Om arbetet sker på olika platser får de bäras vid färd mellan dessa, exempelvis inom hemtjänst/hemsjukvård.

Klädregler

- Arbetskläderna ska ha korta ärmor så de slutar ovanför armbågen. Byts dagligen samt om de blir förorenade/smutsiga eller om det finns behov av det.
- Underarmar och händer ska vara fria från smycken, plåster, armbandsur, bandage, stödskenor eller motsvarande.
- Naglar ska vara korta och fria från nagellack, lösnaglar.
- Örhängen och andra smycken eller föremål får inte hänga ner i arbetsfältet.
- Hår, skägg och huvudduk fästs upp på ett sätt som gör att de inte riskerar att komma i kontakt med brukare/patient, ytor eller föremål.
- Huden på händerna är hel och smörjs in med handkräm när du har rast för att förebygga torr hud.

Bild 1: Arbetskläder

Handhygien

Tvätta händer och underarmar med flytande tvål och vatten före desinfektion om de är synligt smutsiga eller kan antas vara smutsiga. De ska alltid tvättas efter vård av eller omsorg om en person som kräks eller har diarré. Du ska även tvätta händerna före mathantering och efter toalettbesök. Tvätta händerna i minst 20 sekunder.

Gör så här:

1. Blöt händerna och underarmar med rinnande ljummet vatten
2. Ta flytande tvål i handen
3. Gnid in tvålen tills den löddrar sig i händerna. Se till att tvålen sprids överallt på händerna, runt alla fingrar och i tumgreppen. Avsluta med att tvåla in underarmarna
4. Skölj av tvålen med rinnande ljummet vatten
5. Torka händerna och underarmarna torra med torkpapper eller pappershandduk. Desinfektera händerna och underarmarna.

Handdesinfektion

Händer och underarmar ska desinfekteras omedelbart före och efter varje vård- och omsorgsmoment, samt före och efter användning av handskar och efter handtvätt. Tänk på att sprita händerna både när du går på rast och kommer tillbaka från rasten.

Gör så här:

1. Kupa handen och fyll med cirka 2 - 4 ml handdesinfektionsmedel.
2. Gnid in medlet överallt på händerna, börja med handflatorna, handryggar, fingertoppar, runt alla fingrar och i tumgreppen. Avsluta med underarmarna. Fortsätt att gnida tills huden känns torr.

Skyddshandskar

Skyddshandskar (nitrilhandskar) ska alltid användas vid kontakt med, eller risk för kontakt med kroppsvätskor. Det är viktigt att vara noggrann med att byta handskar mellan olika vård- och omsorgsmoment, även hos samma brukare/patient och att inte omväxlande beröra smutsigt och rent.

Vinylhandskar används enbart vid kontaktallergier hos personal och efter överenskommelse med chef.

Viktigt att tänka på:

- Handskar sprider smitta på samma sätt som handen utan handske då de blir förorenade utanpå
- Handskar förvaras i sin originalförpackning till dess att de används
- Desinfektera händer före och efter användandet av handskar. Lufttorka innan du sätter på handskarna
- Handskar får inte desinfekteras eller tvättas med flytande tvål och vatten
- Handskar kastas direkt efter användning
- Ta av handskarna genom att vända dem ut och in.

Använd handskar

- Vid direktkontakt med urin, avföring och kräkning
- Vid direktkontakt med blod och slemhinnor
- Vid provtagning
- Vid omläggning av sår
- Vid hjälp med nedre toalett
- Vid injektioner
- Vid direktkontakt med läkemedel, tabletter, flytande, salvor mm.
- Vid byte av inkontinensskydd
- Vid hantering och rengöring av instrument
- Vid städning med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel som tensid och Virkon.

Använd inte handskar

Då ingen risk finns för kontakt med kroppsvätskor:

- Vid mätning av puls och blodtryck
- Vid matning av brukare/patient
- Vid hantering av livsmedel
- Vid gångträning av brukare/patient
- Vid transport av brukare/patient i rullstol eller säng
- Vid samtal med brukare/patient.

Skyddskläder

Skyddskläder ska användas utanpå arbetskläderna vid vård- och omsorgsmoment där det finns risk för att arbetskläderna kan smutsas ner genom direktkontakt med en brukare/patient och dennes kroppsvätskor. Skyddskläder ska du bära utanpå arbetskläderna.

Syftet med skyddskläder är att skydda arbetskläder och därmed hindra smittspridning mellan brukare/patienter.

Plastförkläde ska bytas mellan varje brukare/patient och slängs efter användandet. Arbetsmoment när plastförkläde ska användas är till exempel:

- Hjälp med personlig hygien
- Bäddning av säng
- Hantering av smutstvätt och städning
- Sugning av luftvägar
- Byte av urinvägskateter, spolning av urinblåsa/kateter
- Omläggning av sår
- Byte av inkontinensskydd
- Köksarbete.

Produkter som alltid ska finnas lättillgängligt hos brukare/patient

- Flytande tvål
- Torkpapper
- Handsprit > 60 %
- Alkoholbaserad yt-desinfektion med tensid

Bild 2: Basala hygien- och klädregler

Exempel: Arbetskläder, plastförkläde och nitrilhandskar som enbart används vid vårdnära arbete där risk för kontakt med kroppsvätskor finns.

Arbetskläder och skyddskläder för basal hygien och klädregler ska alltid finnas lätt tillgängligt på varje enhet. Varje enhet ansvarar för att beställa arbetskläder och skyddskläder som gäller för basal hygien.

Bil i tjänsten

Alkoholbaserade våtservetter med tensid används för handdesinfektion samt för att rengöra tagställen och ytor för desinfektion i till exempel bil, medtagen utrustning som MTP (exempelvis blodtrycksmanschetter, bladder Scan, suturationsmätare, SKILS verktyg, väskor, provtagningsboxar). Dessa är endast avsedda för hemtjänst/hemsjukvård/sjukpatrull.

Brukare/patient med symtom på smitta

Personlig skyddsutrustning (vid undersökning, behandling, provtagning och transport)

Skyddsutrustning används vid **undersökning, behandling, provtagning och transport av brukare/patienter med symtom**. (Med symtom menas luftvägssymtom, snuva, ont i halsen, hosta, andnöd/dyspné, feber och/eller akuta gastrointestinala symtom som diarré och/eller kräkningar). Gäller även vid städning av bostad där brukaren/patienten med symtom ovan är närvarande.

Undersökning kan vara t ex blodtryck, puls, mäta syresättning/saturation, kontroll av kroppstemperatur etc.

Behandling kan vara t ex spola och/eller urinvägs-KAD/urinblåsa, omvårdnad vid uro-/colostomi, byta urinpåse, omläggning, byte av smärtplåster, injektion etc.

Provtagning kan vara urinprov, blodprov, faeces/avföringsprov etc. (som omvårdnadspersonal kan ha delegering för att utföra).

Transport kan vara taxi, sjukresa där yrkesföraren använder personlig skyddsutrustning. Arbetsgivaren för yrkesförare står för personlig skyddsutrustning.

Personlig skyddsutrustning **utöver** basala hygienrutiner

- Flergångsvisir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)
- Andningsskydd av typen FFP2, N95 eller KN95
Andningsskyddet kan användas upp till 4 timmar om det behålls på hela tiden och inte vidrörs (det vill säga inte tas på med händerna vid användning mellan av- och påklädning eller kontamineras/smutsas ner på annat sätt)
- Plastförkläde
- Skyddshandskar (Nitrilhandskar)
(används i de arbetsmoment där risk för kontakt med kroppsvätskor finns)

Bild 3: Personlig skyddsutrustning vid undersökning, behandling, provtagning och transport av brukare/patient med symtom på covid-19

Exempel: Arbetskläder, ansiktsvisir, andningsskydd KN95, plastförkläde och nitrilhandskar.

Brukare/patient med symtom samt bekräftad smitta

Personlig skyddsutrustning (vid vårdnära kontakt)

Personlig skyddsutrustning används vid vård- och omsorgsmoment vid **vårdnära kontakt med brukare/patient med symtom på covid-19 samt bekräftad covid-19.**

Med symtom menas luftvägssymtom, snuva, ont i halsen, hosta, andnöd/dyspné, feber och/eller akuta gastrointestinala symtom som diarré och/eller kräkningar. Med vårdnära kontakt menas omvårdnad nära brukaren/patienten, dvs. inom två meters avstånd. Gäller även vid städning av bostad där brukaren/patienten med bekräftad covid-19 är närvarande.

Skyddsutrustningen gäller även vid **aerosolgenererande procedurer för alla patienter med symtom.** Det vill säga slemhostande patienter samt vid provtagning nedre luftvägar, inhalation med nebulisator, sugning av nedre luftvägar trakeostomivård samt syrgasbehandling.

Personlig skyddsutrustning **utöver** basala hygienrutiner

- Flergångsvisir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)
- Andningsskydd av typen FFP2, N95 eller KN95
Andningsskyddet kan användas upp till 4 timmar om det behålls på hela tiden och inte vidrörs (det vill säga inte tas på med händerna vid användning mellan av- och påklädning eller kontamineras/smutsas ner på annat sätt)
- Alternativt andningsmask TIKI (behov av TIKI masker anmäls till verksamhetschef) (masken ersätter då ansiktsvisir och andningsskydd)
- Vätskeavvisande långärmad skyddsrock
- Skyddshandskar (Nitrilhandskar)

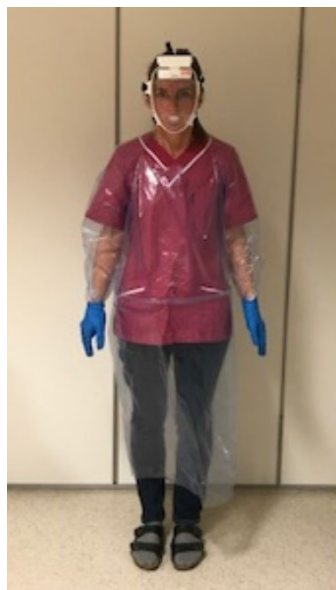
Bild 4: Personlig skyddsutrustning vid vårdnära kontakt med brukare/patient med symtom på covid-19 eller bekräftad covid-19.

Exempel: Arbetskläder, ansiktsvisir, andningsskydd KN95, vätskeavvisande långärmad skyddsrock och nitrilhandskar.

Bild 5: Personlig skyddsutrustning vid vårdnära kontakt med brukare/patient med symtom på covid-19 eller bekräftad covid-19.

Exempel: Arbetskläder, andningsmask TIKI, vätskeavvisande långärmad skyddsrock och nitrilhandskar.

Bild 6: Personlig skyddsutrustning vid vårdnära kontakt med brukare/patient med symtom på covid-19 eller bekräftad covid-19.

Exempel: Arbetskläder, ansiktsvisir, andningsskydd KN95, vätskeavvisande långärmad skyddsrock, plastförkläde och nitrilhandskar. **OBS! Används endast vid kohortvård.**

Vid smitta på enhet

Rapportering av smitta sker till medicinskt ansvarig sjuksköterska, rapportering sker vidare till berörda verksamhetschefer.

Anhöriga, besökare till enhet/särskilt boende och alla andra som vistas i omsorgslokaler där smittspridning sker eller misstänks ske, erhåller relevant information inför besök.

Smittskyddsläkaren

Version 2

2020-10-14

Så Hanterar du munskydd

Det är viktigt att munskyddet hanteras på rätt sätt eftersom det annars kan innebära en ökad risk för smitta för den som använder munskyddet. Munskyddsanvändning ska alltid åtföljas av noggrann följsamhet till basala hygienrutiner. Munskydd är en engångsprodukt och ska slängas direkt efter användning.

Ta av munskyddet och släng det när du ska äta eller dricka. Det ska aldrig flyttas från munnen och sättas tillbaka. Tänk på att inte ta i ditt ansikte eller rätta till munskyddet då det finns en risk att du får smittämne i ansiktet via dina händer.

Så här sätter du på munskydd **Bild 1**

- Sprita händerna och underarmarna.
- Placera munskyddet över näsa, mun och haka.
- Kläm åt metallskenan över näsryggen så att munskyddet sitter bra.
- Fäst banden bakom huvudet alt. dra öronbanden bakom öronen.
- Justera munskyddet så att det täcker näsa, mun och haka.
- Munskyddet kan användas under 4 timmar om det inte blir blött eller synligt förorenat. Vidrör inte munskyddet under tiden du har det på dig.

Så här tar du av munskydd **Bild 2**

- Sprita händerna och underarmarna.
- Knyt upp banden utan att ta i själva munskyddet. Börja med det nedre bandet, därefter det övre.
- Alt. ta tag i öronbanden, utan att ta i själva munskyddet.
- Lyft munskyddet från ansiktet i banden.

Efter användning **Bild 3**

- Lägg munskyddet i sopbehållare utan att byta grepp.
- Sprita händerna och underarmarna.

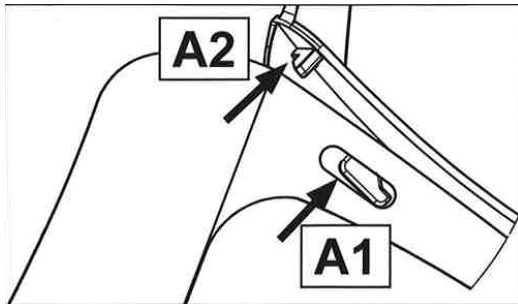
Fortsätt följa allmänna råd

- God följsamhet till basala hygienrutiner är grunden för att minska smittspridning.
- Noggrann handdesinfektion mellanarbetsmoment.
- Håll fortsatt avstånd till andra när det är möjligt – även när du bär munskydd.
- Stanna hemma om du är sjuk.

Instruktion montering av visir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)

- Dra bort skyddsfilmerna på visiret
- A1 Pressa visirets hål över hållarens hakar som sitter på insidan av visirhållaren
- A2 Se till att visiret positioneras under hakarna på vardera sida av visirhållaren

Bild 8: Montering visir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)

Rengöring av visir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)

Visiret och visirhållaren skall rengöras efter varje användning. Vid rengöring separeras visir och visirhållare. Rengöringen sker manuellt med ytdesinfektion med tensid före och efter användandet.

Bild 9: Flergångsvisir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd)

På- och avklädning av personlig skyddsutrustning

Det största riskmomentet vid användande av personlig skyddsutrustning är avklädningen. Det finns i varje avklädningsmoment möjlighet att man kontaminerar händerna. Därför är det viktigt att ta av utrustningsdelarna i precis rätt ordning och att desinfektera händerna och låta händerna torka mellan varje moment.

Se vård- och omsorgsförvaltningens instruktionsfilm för på- och avklädning av personlig skyddsutrustning på Intranätet. [Del 4 Basala hygienrutiner | Katrineholms kommun Intranät](#)

- Påklädning av skyddsutrustningen sker direkt innanför dörren i brukarens/patientens hem.
- Avklädning sker direkt innanför dörren innan personalen stiger ut från brukarens/patientens hem.
- Om andningsmask TIKI används ska det noggrant rengöras, enligt instruktion, på plats hos brukare/patient och sedan tas masken med.

Påklädningsordning	
1.	Kortärmad arbetsdräkt
2.	Handdesinfektion
3.	Långärmad skyddsrock
4.	Plastförkläde
5.	Munskydd eller andningsskydd
6.	Ansiktsvisir
7.	Skyddshandskar (Nitrilhandskar)

Avklädningsordning	
1.	Ta av skyddshandskarna så att de vrängs med den kontaminerade sidan in
2.	Handdesinfektion
3.	Ta av plastförkläde så att insidan hamnar utåt, dvs. så att den kontaminerade sidan vicks ihop inåt
4.	Handdesinfektion
5.	Ta av den långärmade skyddsrocken så att den vrängs med den kontaminerade sidan in
6.	Handdesinfektion
7.	Ta av ansiktsvisir bakifrån
8.	Handdesinfektion
9.	Ta av munskydd eller andningsskydd bakifrån så att båda remmarna kommer med
10.	Handdesinfektion

Centralförråd för skyddsutrustning och åtkomst

I centralförrådet finns skyddsutrustning som enheterna kan **hämta ut** alternativt få **utlevererat till sin enhet**, vid behov. Beställningar ska **alltid** göras i förväg via e-tjänst, så att personalen som bemannar förrådet kan ta fram efterfrågat material.

Det är ansvarig sjuksköterska som avgör, i samverkan med läkare, vilken personlig skyddsutrustning som ska användas. Enhetschef/ansvarig sjuksköterska ansvarar för att se till att arbetsgruppen har det material som behövs.

Då det finns begränsad tillgång till personlig skyddsutrustning är mängden som kan hämtas ut begränsad. Utlämning kan därför endast ske för **högst två dygn i taget**. Tänk på att inte ta ut mer än du behöver. Det är därför viktigt att varje enhet gör en bedömning av hur mycket utrustning som går åt att varje dag. Beställningar till enheten ska **alltid** ha stämts av med enhetschef/ansvarig sjuksköterska.

Beställning och uttag/leverans av skyddsutrustning

- Beställningar av varor görs **alltid via e-tjänst** innan uttag, så att personalen som bemannar förrådet kan ta fram efterfrågat material. Även akuta beställningar läggs via e-tjänst, meddela Centralförrådet via telefon att det ligger en beställning i e-tjänsten för skyndsam behandling.
- Leveranser sker under dagen med ordinarie leveranser om inte behov av akut leverans finns. För att garantera leverans under dagen behöver beställning ske innan 08.00. Vid akut behov av leverans meddela personal på centralförrådet.
- Överlämnade av material sker på enhetens anvisade godsleveransadress.

Länk till E-tjänst: <https://e.katrineholm.se/skyddsutrustningvof>

För att starta e-tjänsten gör du så här:

- Klicka på länken ovan eller skriv in hela adressen i adressfältet på datorn, alternativt använd genvägen i högerspalten på Intranätet.
- Logga in som anställd, samma användarnamn och lösenord som till datorn.

Åtkomst och bemanning

Centralförrådet för skyddsutrustning finns på Omlastningscentralen, Västgötagatan 18. Förrådet bemannas av personal från service- och teknikförvaltningen.

Förrådets bemannas följande öppettider:

Måndag – fredag (helgfri vardag)	Klockan 07.00 – 16.00
Helger (lördag och söndag)	Klockan 10.00 – 16.00

Kontaktuppgifter till Centralförrådet:

Telefonnummer: 0150-572 04

E-post: cf@katrineholm.se

Vid akut behov av skyddsutrustning övriga tider kontaktas jour-sjuksköterskan. Sjuksköterska Lövåsgårdens jourtelefon 070-668 75 71 eller 070-557 05 20. Akutförrådet finns på Lövåsgårdens korttids, ingång B, i garderoben som står utanför avdelning Majbacka.

Munskydd/Andningskydd

- Så länge det finns ett beslut om utökad användning av vätskeavvisande munskydd IIR eller andningskydd så kommer dessa att levereras kontinuerligt till respektive arbetsplats, beställning behöver inte göras. Vid behov av justering av mängden munskydd som levereras per tillfälle, kontakta Marie Myrbeck via mail marie.myrbeck@katrineholm.se

Återlämning

- All återlämning av överblivet skyddsmaterial ska lämnas till Upplandsgatan 2, receptionen. Materialet ska ha förvarats i personalutrymmen och lämnas tillbaka i hel och obruten originalförpackning.
- Återlämna andningsmask TIKI + laddare till Upplandsgatan 2, receptionen, när behov upphört. De ska då vara rengjorda med ytdesinfektionsmedel med tensid. Om masken/laddaren är trasig ska det märkas upp.
- Flergångsvisir som är trasiga eller inte används ska vara rengjorda med ytdesinfektionsmedel med tensid lämnas på Upplandsgatan 2, receptionen.

Externa utförare av LOV hemtjänst

- Vid misstänkt eller pågående covid -19 kan externa utförare av LOV hemtjänst hämta ut sådan personlig skyddsutrustning som är utöver basala hygienrutiner (Ansiktvisir, andningskydd, långärmad vätskeavvisande skyddsrock och Virkon)
- Inför uthämtning kontaktas;
  - Vardagar/helgfri vardag (klockan 07-16) skicka sina behov till myndighetsbrevlådan vardochoomsorgforvaltningen@katrineholm.se.
  - Jourtid (klockan 16-07) och helger, kontakta joursjuksköterska och ange sina behov.

Samordning av centralförrådet

- Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för att rätt utrustning beställs utifrån *Rutiner för SARS-Cov-2 infektion/covid-19 i Region Sörmland*. Materialsamordnare ansvarar för att rätt utrustning finns samt att inventarielista är uppdaterad.

Lista över skyddsutrustning i centralförrådet

Utgå ifrån denna när du gör din beställning.

Antal	Produkt
	Andningskydd av typen FFP2, N95 eller KN95
	Långärmad vätskeavvisande skyddsrock
	Virkon

Observera! Flergångsvisir (Hellberg Safe 3 ansiktsskydd) beställs och hämtas på Upplandsgatan 2. Kontakta Lili Eriksson, via mail lili.eriksson@katrineholm.se.

Städning, rengöring, desinfektion, tvätt, måltider och avfall

Städning/Rengöring/Desinfektion

- Städning i bostad med brukare/patient med symtom på covid-19 (se ovan) som är **närvarande i rummet** används ansiktsvisir, vätskeavvisande munskydd av typen IIR, plastförkläde och handskar (nitrilhandskar).
- Städning av bostad med brukare/patient med bekräftad covid-19 (se ovan) som är **närvarande i rummet** används ansiktsvisir, andningsmask, långärmad skyddsrock och handskar (nitrilhandskar).

Om brukare/patient inte är närvarande i bostaden används basala hygienrutiner och inte personlig skyddsutrustning.

Daglig städning

Följ ordinarie städrutiner. För fullgott resultat krävs mekanisk bearbetning. Det är viktigt att fokusera på kontakt- och tagytor i bostaden och vårdnära miljön. Vårdnära tagytor, dörrhantag och föremål/utrustning rengörs dagligen samt vid behov och desinfekteras med **alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid eller Virkon**. Utför städning/ rengöring i ordningen: kontakt- och tagytor, dörrhantag, säng, sänggrindar, sängbord, medicintekniska hjälpmedel, golv och badrum/toalettrum. Golven rengörs dagligen.

Slutstädning/smittstädning

Enhetens personal (eller annan utsedd personal) tar hand om, rengör och desinfekterar all utrustning och allt material som använts vid vård- och omsorg av brukaren/patienten. Allt engångsmaterial kastas i hushållsavfallet. Ytor rengörs med Virkon blandat med vatten enligt anvisningar samt en efterföljande mekanisk rengöring med ytdesinfektionsmedel med rengörande verkan (tensid). Vid smittstäd ska Virkon användas på stora ytor som golv.

Punktdesinfektion

Spill av kroppsvätskor eller utsöndringar rengörs och desinfekteras därefter med alkoholbaserat ytdesinfektion med tensid alternativt Virkon.

Rengöring flergångsmaterial/utrustning

Vid användning av flergångsutrustning ska utrustningen antingen desinfekteras i spol/diskdesinfektor eller med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid eller på annat sätt som tillverkaren föreskriver.

Vid omfattande smittspridning på särskilt boende för äldre kontaktas verksamhetschef för äldreomsorg som beslutar om externt städ.

Medicinskt tekniska produkter (MTP)

Återlämnande av MTP till Hjälpmedelcentralen (HMC) kan ske efter följande åtgärder. Hämtning beställs via HMC via telefon. Hjälpmedlet ska vara:

- Väl rengjort med ytdesinfektionsmedel med tensid.
- Inplastning sker så gott det går med till exempel isärklippta sopsäckar/annan lämplig plast. Utföraren avgör möjligheten till plastning, ex. plastas vårdssäng inte in.
- Tydligt märkt med smittförande varningsskylt.
- Vid beställning om hämtning via HMC anges att MTP är smittförande.

Personal som använder bil i tjänsten

Alkoholbaserade vätskervetter med tensid används för handdesinfektion samt för att rengöra tagställen och ytor för desinfektion i till exempel bil, medtagen utrustning som MTP (exempelvis blodtrycksmanschetter, bladderscan, suturations-mätare, SKILS verktyg, väskor, provtagningsboxar). Dessa är endast avsedda för hemtjänst/hemsjukvård/sjukpatrull.

Tvätt

Brukarens/patientens textilier och kläder tvättas separat i tvättmaskin/tvättstuga i 60 grader. Personalkläder tvättas enligt sedvanlig rutin.

Måltider

Brukare/patient med luftvägssymtom talande för covid-19 samt bekräftad covid-19 efter provtagning ska inta sina måltider i det egna hemmet/bostaden. Porslin och disk, diskas i diskmaskin i mer än 60 graders program.

Avfall

Avfall och hantering

Avfall från omvårdnad till brukare/patient med luftvägssymtom talande för covid-19 samt bekräftad covid-19 hanteras enligt ordinarie rutiner för brännbart avfall, så kallat hushållsavfall. Risken för smitta bedöms som mycket låg för detta avfall.

Nersmutsat/kontaminerat avfall från till exempel använd skyddsutrustning eller inkontinensmaterial, läggs i sopsäck/soppåse som försluts noga och hanteras som brännbart avfall.

Vid trakeostomivård samt sugning av nedre luftvägar av diagnostiserad patient med covid-19 gäller särskilda rutiner. Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) kontaktas alltid inför omvårdnad av patient eller inför SIP/inflyttning/återflyttning etc.

Farligt avfall och hantering

I kommunal vård- och omsorg bedöms stickande- och skärande avfall och läkemedel som farligt avfall och hanteras enligt *Rutin för hantering av kasserat läkemedel och farligt avfall*.

Ansvar för smittförebyggande åtgärder och att de vidtas i verksamheten

Tillämpningsområden i verksamheter enligt SoL och LSS. Ansvar för åtgärder och att åtgärder vidtas är:

- Verksamhetschef för Hälsa- och sjukvård/Förvaltningschef
- Verksamhetschef Äldreomsorg och Verksamhetschef Funktionsstöd i samverkan med Verksamhetschef Förvaltningskontoret
- Enhetschef i samverkan med legitimerad personal

Ledningssystem

Följsamheten till riktlinjer och rutiner följs upp genom egenkontroll i verksamheterna till exempel vid återkommande genomgång på arbetsplatsträff. Även bearbetning av avvikelser, åtgärder och uppföljning av vidtagna åtgärder sker på enheternas kvalitetsråd och summeringsmöte på förvaltningsnivå.

Riskanalyser

Risk- och konsekvensanalys samt handlingsplan tas fram på verksamhets- och enhetsnivå utifrån smitta och smittspridning samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra smitta och smittspridning. Risk- och konsekvensanalys samt handlingsplan ska skickas till förvaltningskontoret för arkivering.

Utbildning

Utbildning om basal hygien, smittvägar, risker för smittspridning samt förebygga och förhindra smitta ska ske systematiskt vid nyanställning och frekvent. Ansvarig för att utbildning av personal sker är närmaste chef. Chefen ansvarar också för att det i samband med samtliga utbildningar ges utrymme för reflektion.

Obligatoriska utbildningar för all personal som arbetar inom vård- och omsorgsförvaltningen finns samlat på Intranätet samt www.katrineholm.se och nås via följande länk:

[Utbildningar VOF | Katrineholms kommun Intranät](#)

Socialstyrelsens utbildning i basala hygienrutiner i vård och omsorg nås via följande länk:

<https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/course/external/view/elearning/263/basala-hygienrutiner-i-vard-och-omsorg>

För att kunna få ett kursintyg efter genomgången utbildning behöver man registrera sig. Kursintyget/kopia på kursintyg lämnas till ansvarig chef i syfte att säkerställa att utbildningen är genomförd, så kallad egenkontroll enligt ledningssystemet.

Boende/patient och närstående information

Den brukare (inkluderat närstående) som beviljats särskilt boende och/eller vård och omsorgsinsats ska erhålla information om hur verksamheten/enheten arbetar med förebyggande åtgärder för att förhindra smitta och smittspridning. Ansvarig för informationen är verksamhetschef/enhetschef.

Logg – sammanfattning av uppdatering per version

2023-03-21, version 1

Ny rutin. Ersätter tidigare rutin om Hantering av covid-19 och innefattar nu smitta av covid-19, influensa och vinterkräksjuka/calici.

2023-04-02-16, version 2

Ändring på sidan 15. Akutförrådet finns på Lövåsgårdens korttids, ingång B, i garderoben som står utanför avdelning Majbacka.

Överordnade styrdokument

- Smittsamma sjukdomar, Folkhälsomyndigheten 2023-03-20
- Smittskydd och beredskap, Folkhälsomyndigheten 2023-03-20
- Smittskydd och vårdhygien, Region Sörmland, [Smittskydd - Samverkanswebben \(regionormland.se\)](https://www.regionormland.se/Smittskydd-Samverkanswebben), [Smittskydd och vårdhygien - Samverkanswebben \(regionormland.se\)](https://www.regionormland.se/Smittskydd-och-vardhygien-Samverkanswebben)
- Vårdhandboken, www.vardhandboken.se
- www.1177.se

Bilaga 1 - Checklista för förebyggande åtgärder i syfte att förhindra smittspridning

- Stanna hemma om du har symptom som feber, hosta, andningspåverkan/dyspné, snuva, halsont, huvudvärk, illamående eller muskel- och ledvärk. Det gäller om du har sjukdomskänsla.
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten, i minst 20 sekunder.
- Håll en armlängds avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Hosta och nys i armvecket.
- Undvik att röra ansiktet såsom ögon, näsa och mun.
- Använd digitala hjälpmedel så ofta det går.